

REFORME EVROPSKE UNIJE -

LISABONSKI SPORAZUM

BILANS I PERSPEKTIVE

Rad je posvećen reformi Evropske unije i proceduri ratifikacije i stupanja na snagu Lisabonskog sporazuma kao jednog od najvažnijih dokumenata Evropske unije. Ovaj reformski sporazum je u prestonici Portugalije, Lisabonu, 23. decembra 2007. godine, potpisalo svih dvadeset sedam država članica Evropske unije. Lisabonskim sporazumom predviđene su izmjene i dopune Ugovora o osnivanju Evropske unije i Ugovora o Evropskim zajednicama.

Nakon uvodnih napomena o istorijskom razvoju Evropske unije i o neophodnosti institucionalne reforme u Evropskoj uniji posebna pažnja posvećena je Lisabonskom sporazumu. Ratifikacija sporazuma u Irskoj i Češkoj se ova procedura odužila.

Lisabonski sporazum sadrži odredbe koje nisu prije postojale. Riječ je o odredbama kojima se povećava efikasnost i demokratičnost u radu evropskih institucija. Lisabonskim sporazumom Evropskom savjetu priznat je status institucije i uvedena funkcija predsjednika Evropskog savjeta.

Takođe je predviđena reforma Komisije u smislu smanjenja broja komesara, kao i novi način vođenja spoljnih poslova Unije. Proširena su ovlašćenja Evropskog parlamenta, procedura zajedničkog odlučivanja Savjeta i Parlamenta postala je redovna zakonodavna procedura i predviđene su izmjene vezane za sam način usvajanja odluka u Savjetu.

Lisabonski sporazum i njegova sudbina jedna je od tema koja u poslednjih nekoliko godina zaokuplja pažnju evropske javnosti. Riječ je o aktu koji je rezultat konsenzusa svih dvadeset sedam država članica.

Lisabonskim sporazumom su predviđena rješenja za prevazilaženje niza problema sa kojim se Evropska unija susreće već više od deset godina. Budući da se tokom protekle decenije broj država članica sukcesivno povećavao, a funkcionisanje institucionalnog okvira Evropske unije nije prilagođeno novonastaloj situaciji, jedan od ključnih problema sa kojim se suočava Evropska unija je blokada u radu institucija.

Imajući u vidu da Unija u ovom trenutku ima dvadeset sedam zemalja u svom sastavu, potpuno je jasno zašto institucionalni aparat Evropske unije otežano radi. U tom smislu Lisabonski sporazum, čiji je ključni element upravo reforma institucija, predstavlja put za izlazak iz krize i nastavak napretka Evropske unije.

Uprkos neminovnosti institucionalne reforme, svakako najveći udarac Lisabonskom sporazumu bilo je irsko „ne“ na referendumu održanom u junu 2008. godine.

I u trenutku kada je djelovalo da Evropa konačno može da odahne, nakon što je 3. oktobra 2009. godine zvanično saopšteno da je na ponovljenom referendumu u Irskoj sporazum prihvaćen, problemi oko ratifikacije sporazuma su se pojavili u drugom dijelu Evrope.

Poljska i Češka su se dvoumle oko ratifikacije Lisabonskog sporazuma, insistirajući na određenim ustupcima od strane Evropske unije. Poljski predsjednik je, 10. oktobra 2009. godine, samo nekoliko dana nakon pozitivnog ishoda referenduma u Irskoj, ipak ratifikovao sporazum iz Lisabona.

Lisabonskim sporazumom Evropska unija je dobila pravni okvir i neophodne mehanizme kako bi mogla efikasno da se suprotstavi budućim izazovima, na unutrašnjem i na međunarodnom planu, i odgovori na očekivanja evropskih građana.

Naime, novine sadržane u ovom aktu odnose se na povećanje efikasnosti rada evropskih institucija, njihovu demokratizaciju i jačanje uloge Evropske unije kao aktera na međunarodnoj sceni.